

Erfaringer med legalisering i Nord-Amerika

actis

10 år med legalisering

- Første legaliseringsavstemningene i Colorado og Washington i 2012
- En lang oppstartsperiode
- Første utsalg åpnet januar 2014 i Colorado og noen måneder senere i Washington
- Tre andre delstater/områder fulgte etter i 2015: Oregon, Alaska og Washington DC
- Senere har flere delstater åpnet opp for lovlig produksjon og salg. I alt er det nå 21 delstater som tillater cannabis for rusformål
- I tillegg er det 37 delstater som tillater cannabis til såkalt medisinsk bruk etter anbefaling fra lege, og ytterligere 11 som tillater CBD

Ikke en av/på-knapp

- Det tok tid før markedene åpner
 - Ofte 1 til 1,5 år fra vedtak til utsalgene åpnet
- Det tar tid før markedene modnes
 - Ofte få utsalg og problemer med forsyninger i begynnelsen
- Men kanskje enda viktigere:
 - Lang normaliseringsprosess i forkant
 - Åpnet for medisinsk bruk av cannabis rundt 2000
 - Kommersialisering av medisinsk cannabis fra 2008/9
 - Høy utbredelse av cannabis i alle legaliseringsstatene allerede før legalisering til rusformål
 - Redusert håndheving av forbudet

Delstatene legaliserer på ulike tidspunkt – for det meste korte tidsserier!

→ Viktig å huske når vi skal studere effektene av legalisering!

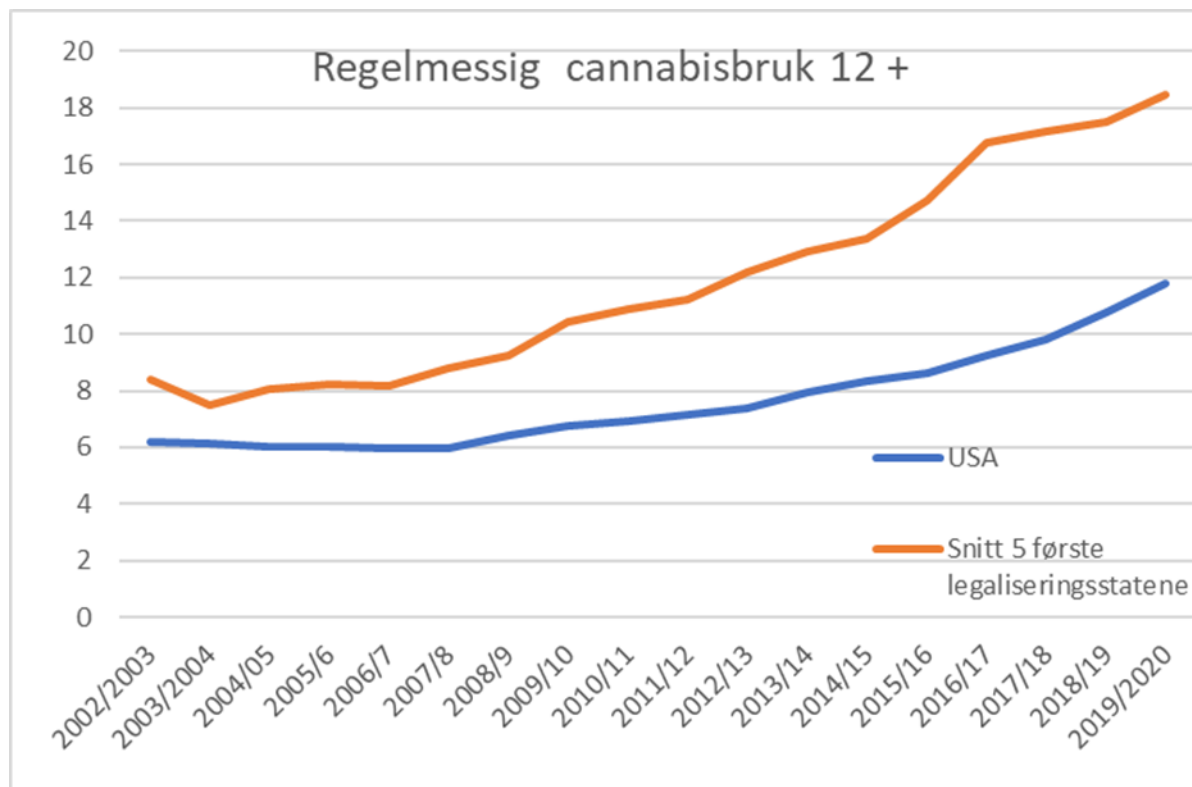
Gradvis normalisering

- Lang normaliseringsprosess som forteller oss at cannabisbruk er normalt, akseptert, ufarlig, sunt:
 - media, populærkultur og samfunnsdebatt
 - påstander om medisinske effekter av cannabis
 - legalisering og kommersialisering av medisinsk cannabis
 - påvirkning fra den medisinske cannabisindustrien
 - legalisering og kommersialisering av cannabis til rusformål
 - markedsføring og politisk påvirkning fra den lovlige cannabisindustrien
 - videreutvikling av det lovlige cannabismarkedet

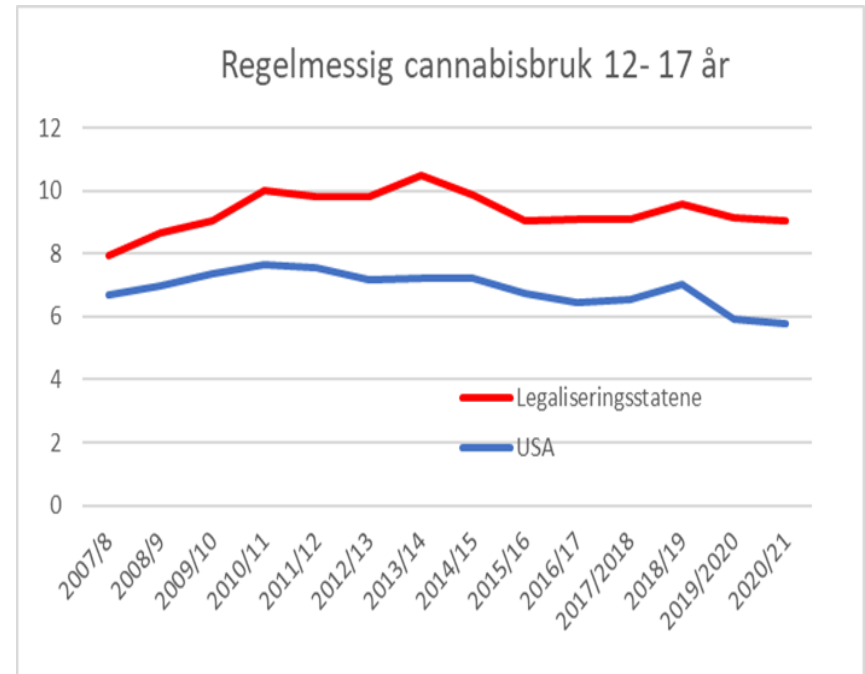
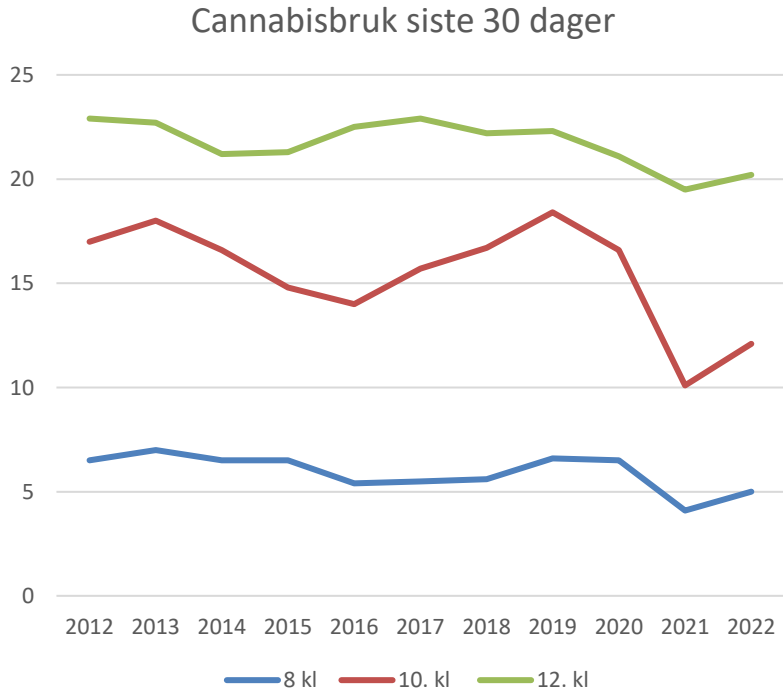
"[D]ette er øyeblikket cannabisindustrien og dens investorer har ventet på: Å blir regnet som en legitim industri og ikke som et hett politisk spørsmål. Framover er målet å gjøre weed like normalt som junkfood, vin og andre laster som finnes i butikker over hele Amerika."

bloomberg.com, 14.11.2020

Bruk av cannabis i USA

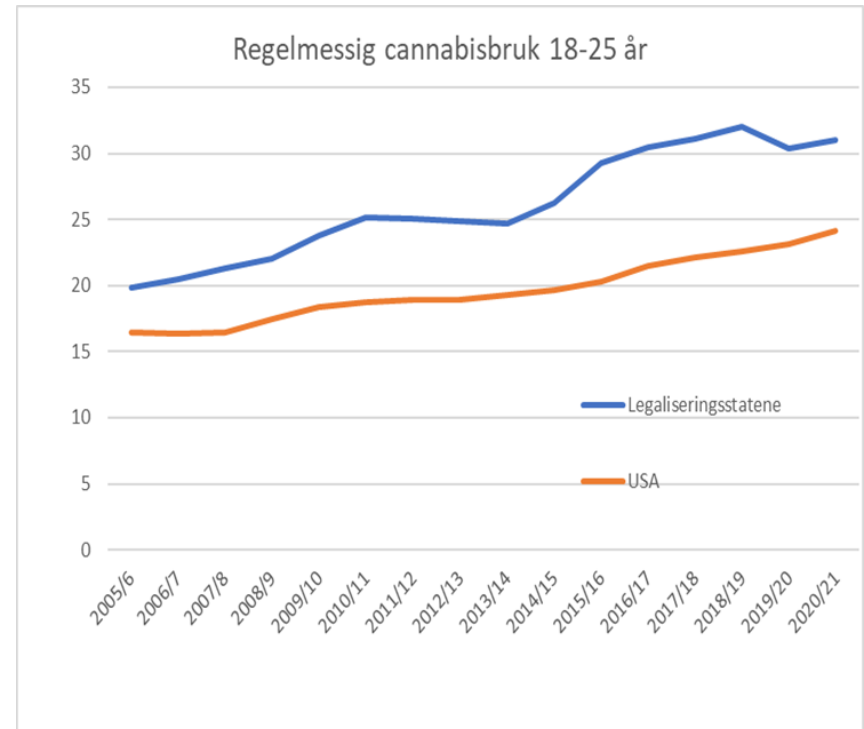

Forbruksutvikling - ungdom

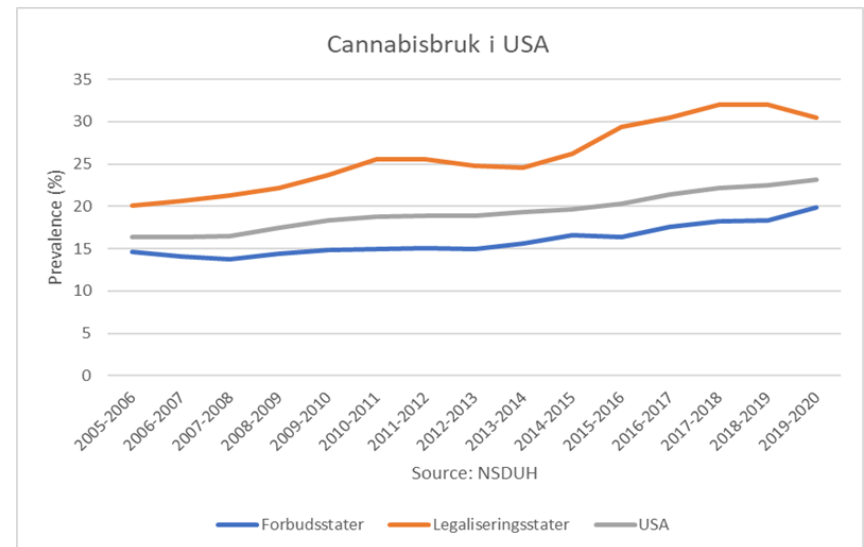
Forbruksutvikling – unge voksne (18-25 år)

- Rundt 1 av 3 unge i de fem første legaliserings-statene bruker cannabis regelmessig
- Økende forskjell mellom legaliserings-statene og det nasjonale gjennomsnittet

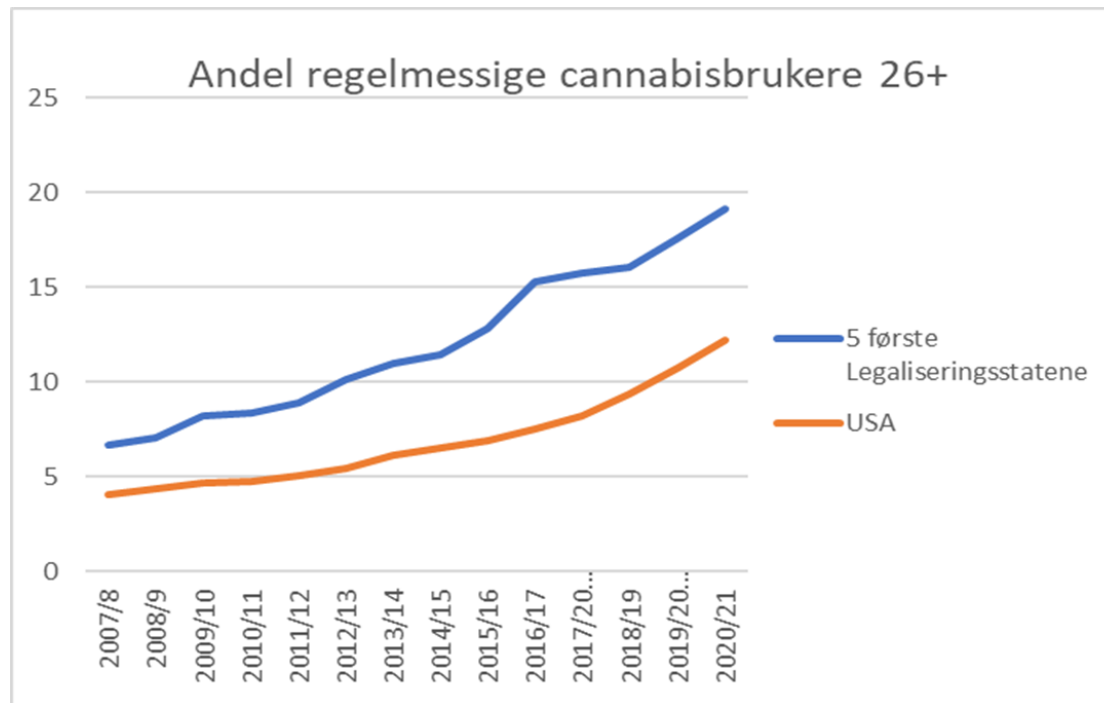

Forbruksutvikling – unge voksne (18-25 år)

- Andelen som bor i legaliseringsstater har økt fra et par prosent til ca 1/3 av befolkningen
- Legaliseringsstatene påvirker i økende grad landsgjennomsnittet
- Når vi sammenlikner kun med delstater som ikke har legalisert, blir forskjellen enda større

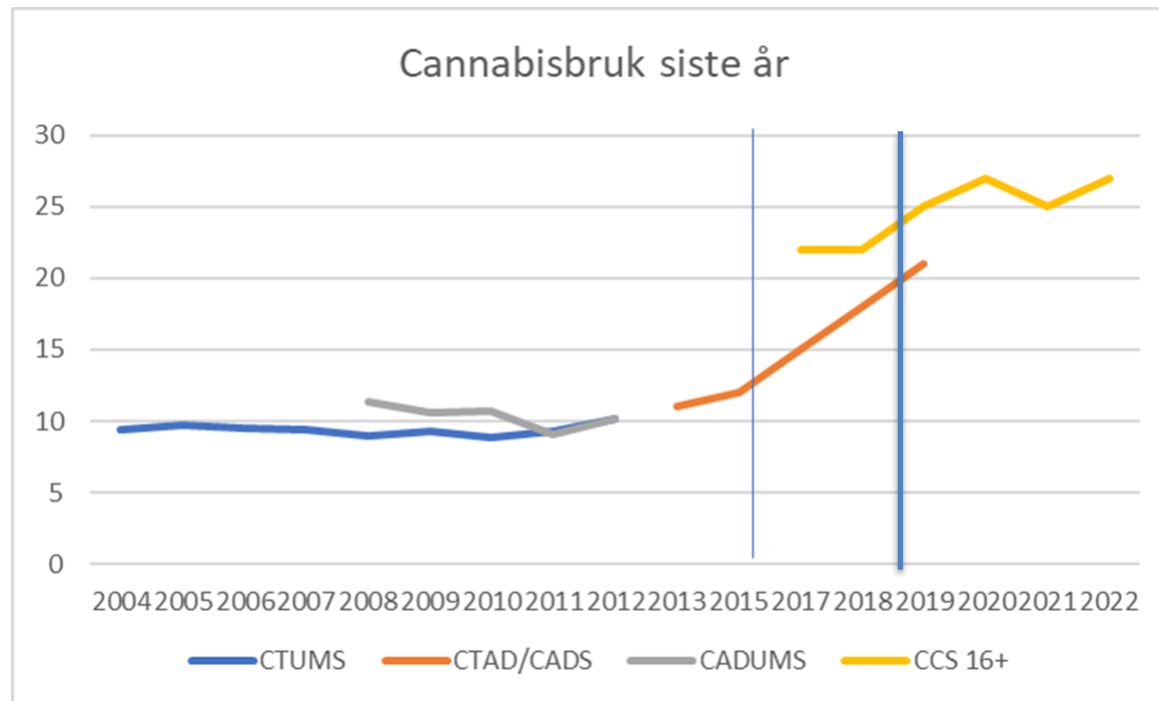
Forbruksutvikling - voksne

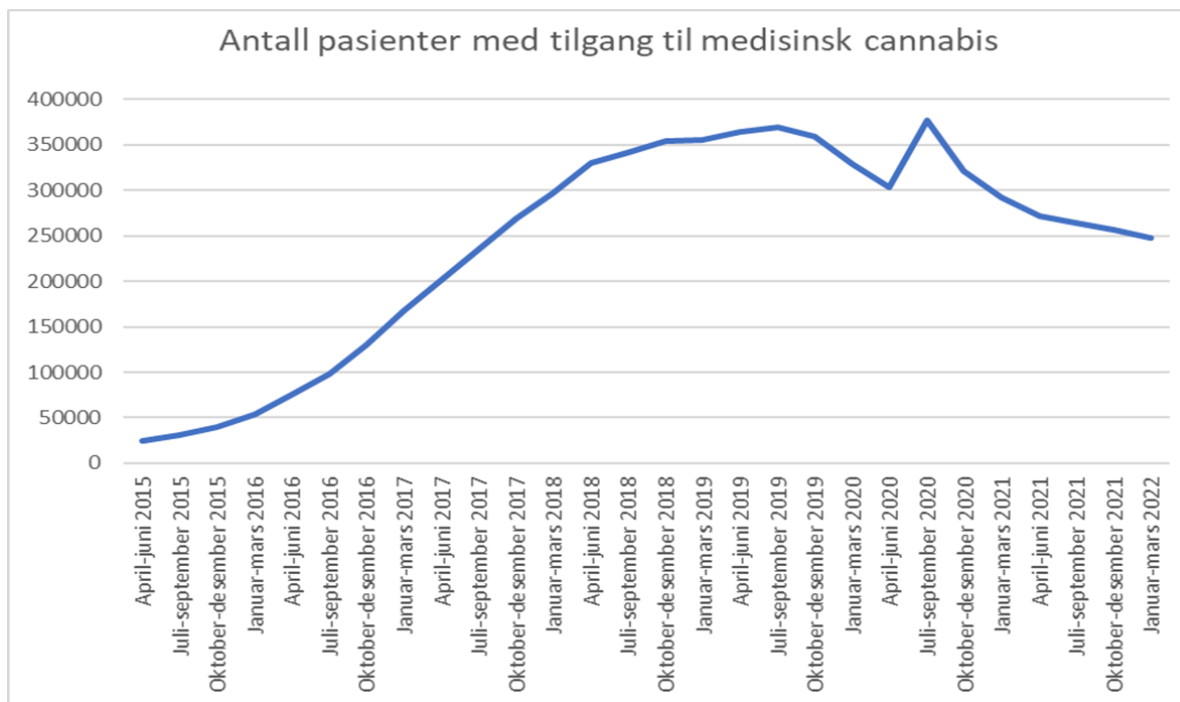
Hva med Canada?

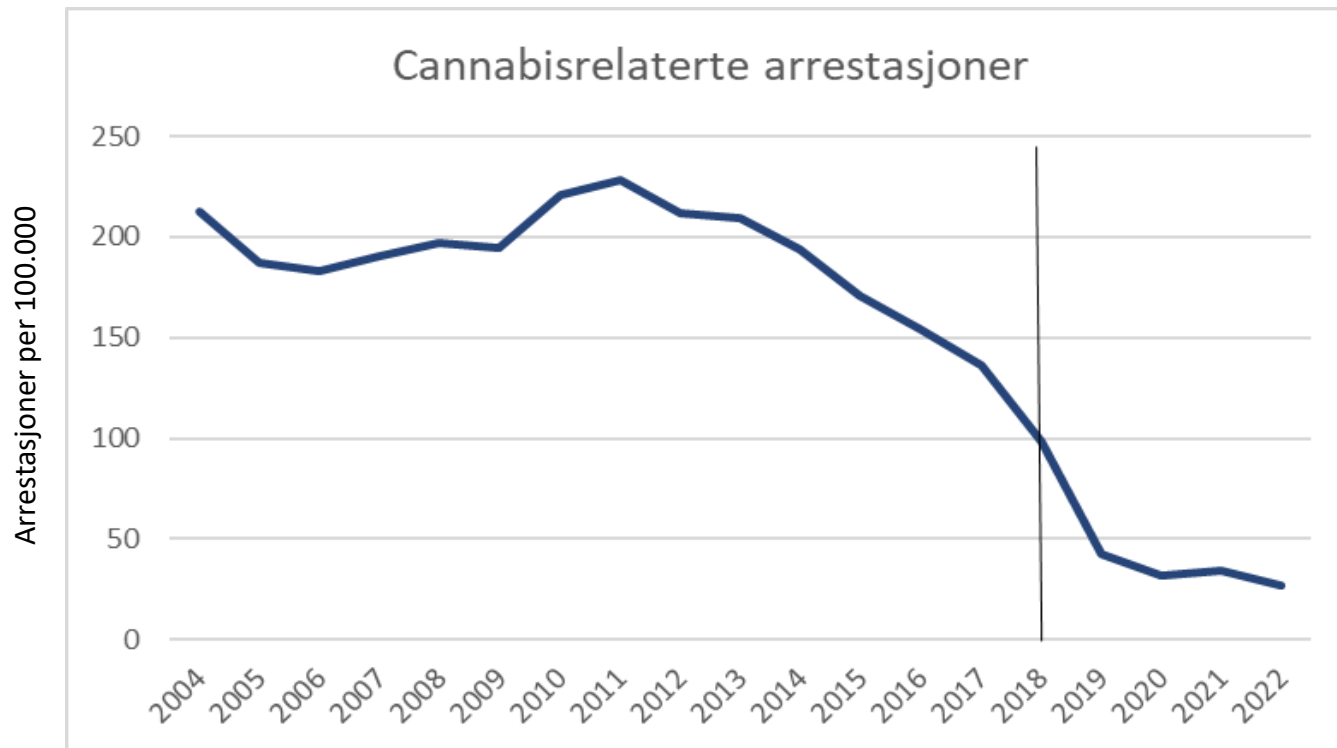
Cannabisbruk i Canada

Økt tilgang FØR legaliseringen

Redusert håndheving FØR legaliseringen

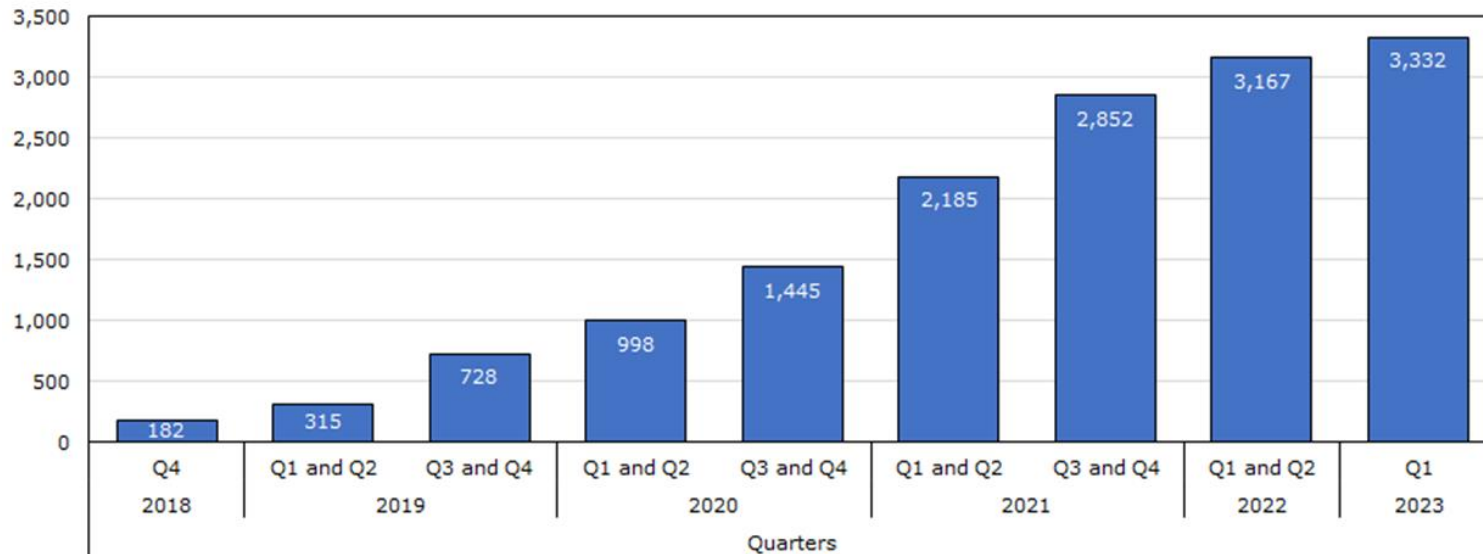

Kilde: Statistics Canada

Økt tilgang ETTER legaliseringen

Chart 4
Legal cannabis stores, Canada, 2018 to 2023

number of stores

Notes: Counts are subject to multiple revisions and may include e-commerce only entities. Q3 and Q4 2022 estimates are not available.

Source: Statistics Canada, Business Register.

Endringer i cannabismarkedet ETTER legalisering

- Synkende pris
- Økt tilgjengelighet
- Konsentrasjon av cannabisutsalg i fattige nabolag
- Sterkere cannabis
- Flere produkter tilgjengelig
- Vridning mot sterkere produkttyper
- Ingen delstater har satt effektive grenser for THC-innhold

Legal marijuana prices declining around the U.S.

(Trailing 4-week average wholesale cost per pound)

● U.S. ● California ● Colorado ● Oregon ● Washington

SOURCE Cannabis Benchmarks
Frank Pompa/USA TODAY

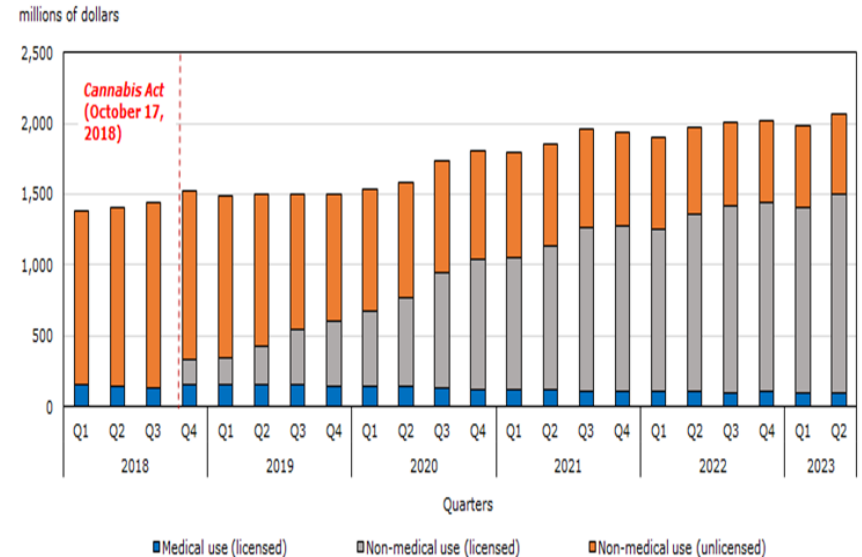
Positive effekter av legalisering

- Skatteinntekter:
 - For mange delstater dreier det seg om flere hundre millioner dollar
 - Skatteinntekter på nivå med alkohol- og tobakksavgifter
 - Likevel – en beskjeden andel av totalbudsjettet (0,36 prosent i de sju statene som hadde legalisert i 2019 – knappe 1 prosent i Colorado)
 - Cannabisskattene er under press fra industrien pga det svarte markedet og på grunn av fallende cannabispriser
 - Men økt forbruk er også forbundet med økte kostnader
 - Alkohol- og tobakksavgifter er ikke i nærheten av å betale for kostnadene disse stoffene påfører samfunnet
- Færre cannabisarrestasjoner blant voksne
 - Antallet mindreårige som blir tatt er nokså stabilt
 - Fortsatt ulikhet i arrestasjonsrater for ulike etniske grupper
- Ingen økning i cannabisbruk blant de yngste
 - men økning i cannabisavhengighet til tross for stabil bruk
- Effektene på annen kriminalitet er uklare – men kan variere med typer kriminalitet og fra sted til sted
 - Har ikke frigjort politiresurser til å etterforske «mer alvorlig kriminalitet»

Positive effekter av legalisering

- Det lovlige markedet spiser markedsandeler fra det ulovlige og fra det såkalt «medisinske» markedet
- Avgifter og regulering gjør lovlig cannabis dyrere enn ulovlig cannabis
- Vanskelig å anslå hvor stort det svarte markedet er, men likevel betydelig
 - Beslagene i Colorado er mange ganger større enn i Norge
 - Antall brukere er mye større enn i Norge → selv om flertallet handler i det lovlige markedet, er det svarte markedet større enn her
 - LA Times: Ulovlig dyrking økte i alle områder de undersøkte etter legalisering
 - Lovlige markeder i en delstat forsyner ulovlige markeder i en annen

Chart 8
Cannabis household expenditures, by source, 2018 to 2023

Skadevirkninger

- Gode data på skadevirkninger både før og etter legalisering er mangelfulle
 - Normalt vil vi forvente at en økning i bruk vil gi økte skader (for så vidt kan en økning i skader også være en indikasjon på økt bruk)
- Det finnes data på noen avgrensede områder
 - Ikke en utfyllende oversikt over skader
 - «Flekkvis» informasjon – studier av bestemte skader i bestemte geografiske områder
 - Pekepinner på utviklingen

Cannabis og trafikk

- Antallet cannabisrelaterte trafikulykker har økt i USA de siste tiårene.
 - Liten endring i alkoholpåvirket kjøring
 - Økning i kjøring under påvirkning av alkohol og cannabis
- Ruspåvirket kjøring har økt i Canada i årene etter legalisering
 - Skiller ikke mellom cannabis og andre ulovlige rusmidler
- Ser ut til å være en økning i bilulykker med personskader og dødsulykker etter legalisering både i USA og Canada
- Studie av 7 delstater fant 10 prosent økning i trafikkdødsfall

Forgiftningstilfeller

- Økt tilgang --> økt risiko for at noen får i seg cannabis ved et uhell, eller får i seg mer enn de hadde tenkt
- Antall forgiftningstilfeller har økt
 - spesielt blant små barn.
- Studier finner en sammenheng mellom legalisering og cannabisforgiftning blant barn, særlig knyttet til spiselige cannabisprodukter.
- I årene 2017-2019 var det 4000 forgiftningstilfeller blant barn under 10 år i USA.

Cannabisrelaterte legevaktbesøk

- Flere studier finner økning i cannabisrelaterte legevaktbesøk
- Psykiske problemer, oppkast og akutte skader, men også hjerteproblemer, luftveisplager, smerter i bryst og hals.
- Flere studier finner sammenheng mellom cannabislovgivning og antall legevaktbesøk

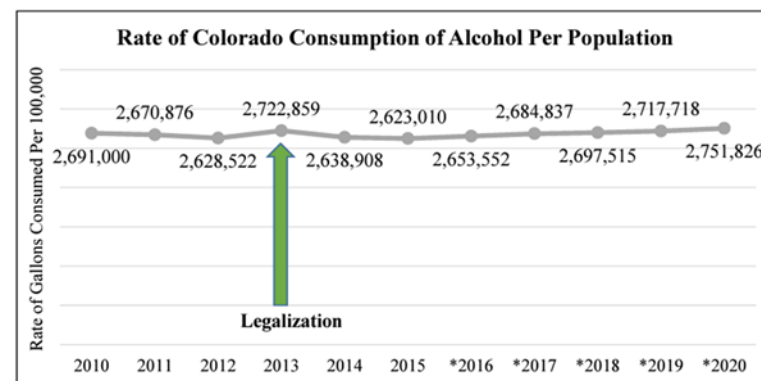
Cannabisrelaterte helseproblemer

- Antall legevaktbesøk knyttet til psykoser og schizofreni har økt
 - nasjonal studie viser signifikant høyere forekomst i legaliseringsstatene.
- Økning i forekomst av vedvarende oppkast (cannabis hyperemesis syndrome) etter kommersialisering og legalisering
- Økt bruk av cannabis under svangerskapet
 - Dobling i bruk siden 2000
 - Større økning i delstater som har legalisert

Bruk av andre rusmidler

- Lite som tyder på at lovlig cannabis reduserer bruken av andre rusmidler
 - Alkoholbruken relativt stabil – men økt samtidig bruk
 - Kraftig økning i overdosedødsfall – men hovedsakelig knyttet til fentanyl
 - Kokain- og metamfetaminbruken høy eller økende

Et knippe ferske kanadiske studier

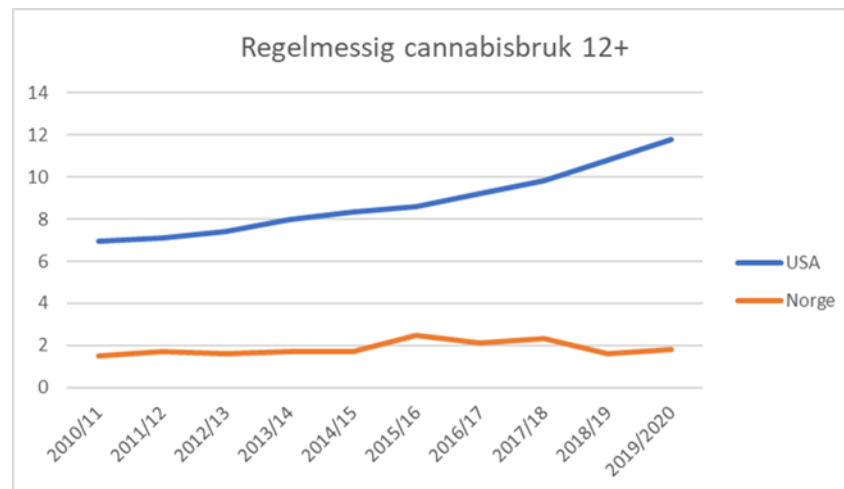
- «klinisk signifikant økning i **cannabis-relaterte sykehusinnleggelser**»
(Kim et al. 2023, Canadian Journal of Psychiatry)
- «**cannabis-relaterte legevaktbesøk** ... økte i perioden som falt sammen med cannabiskommersialisering og Covid-19 pandemien»
(Myran et al. 2023, Addiction)
- «legalisering var assosiert med en markant økning i **sykehusinnleggelser for cannabisforgiftning** blant barn»
(Myran et al. 2023, NEJM)
- «signifikante økninger i forekomst og alvorlighet av **legevaktbesøk på grunn av cannabisforgiftning** blant barn etter legaliseringen av rekreasjonell cannabis»
(Myran et al. 2023, JAMA)
- «Den månedlige raten av **legevaktbesøk på grunn av cannabishyperemisis** ble 13-doblet i løpet av den 7,5 år lange studien. Legalisering var ikke assosiert med noen umiddelbar ... økning... men kommersialisering under Covid-19 pandemien var assosiert med en umiddelbar økning...»
(Myran et al. 2022, JAMA)
- «Forekomsten av **akuttbehandling relatert til cannabis under svangerskapet** ble nesten doblet etter leglisering ... selv om de absolutte tallene var små»
(Myran et al 2023, CMAJ)
- «Kommersialiseringssperioden var assosiert med en umiddelbar øking i **legevaktbesøk for cannabisutløst psykose**»
(Myran et al. 2023, Molecular Psychiatry)
- «Legalisering av ikke-medisinsk cannabis med begrensninger var assosiert med en 94 % økning i raten av legevaktbesøk som følge av **cannabis-relaterte trafikkskader** sammenliknet med tiden før legaliseringen. Senere, etter kommersialiseringen, som falt sammen med Covid 19-pandemien, så forskerne en enda større økning på 223 prosent»
(Myran et al. 2023, JAMA Network Open)
- «Cannabislegalisering var assosiert med **økt sannsynlighet for cannabisbruk, daglig cannabisbruk og cannabisrelaterte problemer**»
(Imtiaz et al. 2023, Drug and Alcohol Dependence)
- «Nærhet til ikke-medisinsk cannabisutsalg var assosiert med, selv når man kontrollerer for tidligere helsetjenstebruk» **økt bruk av helsetjenester for psykose**
(Wootten et al. 2023, International Journal of Social Psychiatry)

- Fem år etter at politikken ble implementert, tyder tilgjengelig evidens på at resultatene knyttet til helse – slik som cannabisbruk, cannabisrelaterte legevaktbesøk, sykehusinnleggelseser og cannabispåvirket kjøring – stort sett har **økt eller holdt seg stabile**
- En betydelig **reduksjon i arrestasjoner** og tiltaler knyttet til cannabisbruk – og tilhørende stigma og andre personlige belastninger – blant både voksne og ungdommer må bemerkes som relaterte positive effekter for sosial rettferdighet og mulig indirekte folkehelse mål.

(Fischer, Jutras-Aswad, Hall, 2023, CMAJ)

Hva betyr dette for Norge?

- Erfaringene fra USA og Canada kan ikke uten videre overføres
- Vi ville ganske sikkert valgt en mer folkehelseorientert tilnærming enn USA
 - Men mer regulering gir også større spillerom for det svarte markedet...
- Vekstpotensialet er mye større i Norge fordi vi starter fra et mye lavere bruksnivå
- Normaliseringsprosessen har ikke kommet like langt, så legalisering vil være en mer dramatisk endring
- I Norge oppgir mindre enn 2 prosent av befolkningen at de er regelmessige cannabisbrukere. I USA er andelen 6 ganger høyere - 12 prosent. I de første legaliseringsstatene er en 9 ganger så høy - 18 prosent.

Takk for meg!

Cannabis:
Erfaringer med
legalisering

RAPPORT 1 : 2022

actis

actis